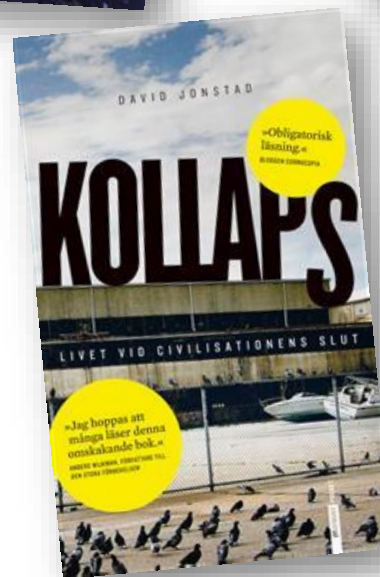
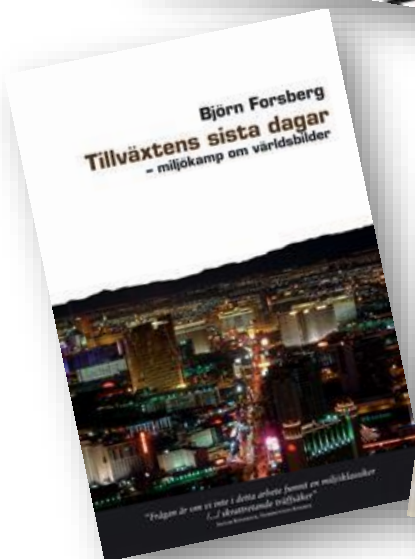
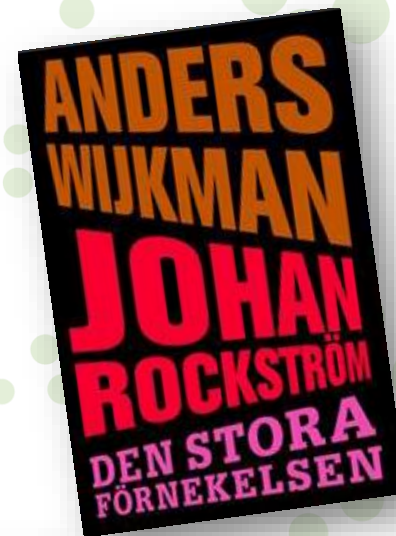
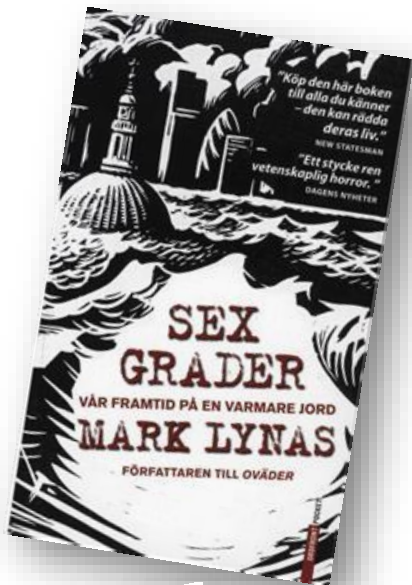
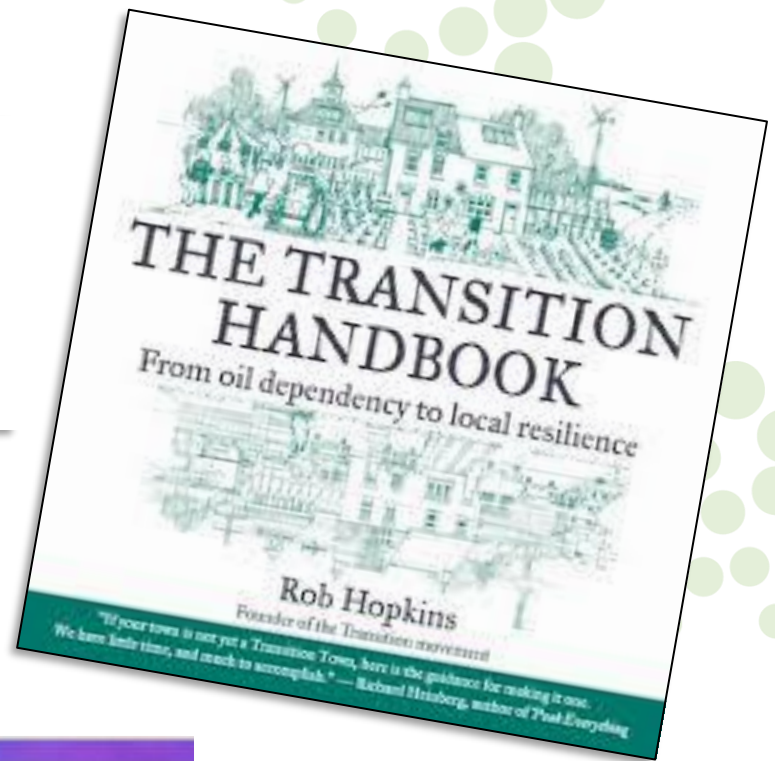

Hur kan en kommun arbeta för en lokal och cirkulär matproduktion?

Goda hållbara möten

Resiliens

- Resiliens avser ett systems förmåga att klara av förändring och vidareutvecklas
- System kan vara ekosystem och samhällen (social-ekologisk resiliens)
- Långt tidsperspektiv – kris och beredskap mer händelsestyrt
- 7 principer för resiliens
- Hantera överraskningar, tipping points
- Samarbete med Stockholm Resilience Centre

Resiliensanalysen

- Steg 1: Bred förstudie om resiliens 2013, lärandeprocess
- Steg 2: Resiliensanalys för livsmedelsförsörjningen 2014-15, lanserades våren 2016
- Analysen lyfte fram livsmedel som strategisk viktig fråga

Livsmedel är livsviktigt

- Sverige importerar ca hälften av maten
- Rapport från JTI 2013 – risk för näringsbrist och svält vid avskurna transporter av fossila bränslen
- Låg krisberedskap för livsmedel i Sverige
- Beredskapslager för livsmedel avvecklade
- Olika hot: Klimatförändringar, bränslebrist (peak oil), avskurna transporter, lönsamhet, generationsväxling för lantbrukare
- Intresset för sårbarheter och självförsörjningsgraden har ökat på en oroligare omvärld
- Nationell livsmedelsstrategi
- Ny regional livsmedelsstrategi för Sörmland
- RSA

Mat centralt för SDG's* och klimatfrågan

*FNs Sustainable Development Goals

Kommunens roll inom livsmedel

- Fysisk planering – mark och vatten
- Kommunen som markägare – arrenden
- Kommunen som konsument/upphandlare
- Lokal livsmedelsproduktion/förädling – näringslivsfråga
- Stimulans av stadsodling, stadsbruk
- Cirkulation av näringsämnen – del av cirkulär ekonomi
- Krisberedskap – kommunen har det yttersta ansvaret lokalt (2006:544), RSA
- Mötesplats/processledare

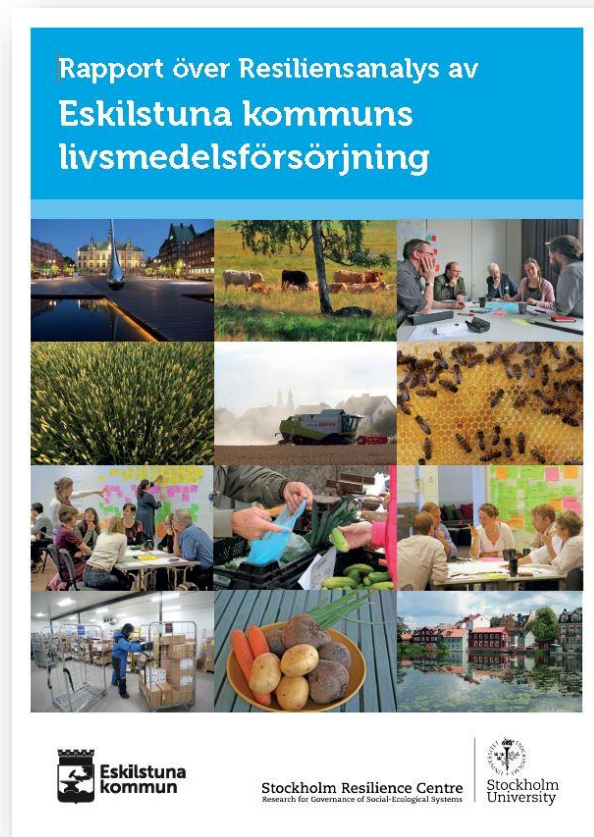

Kommunen som konsument

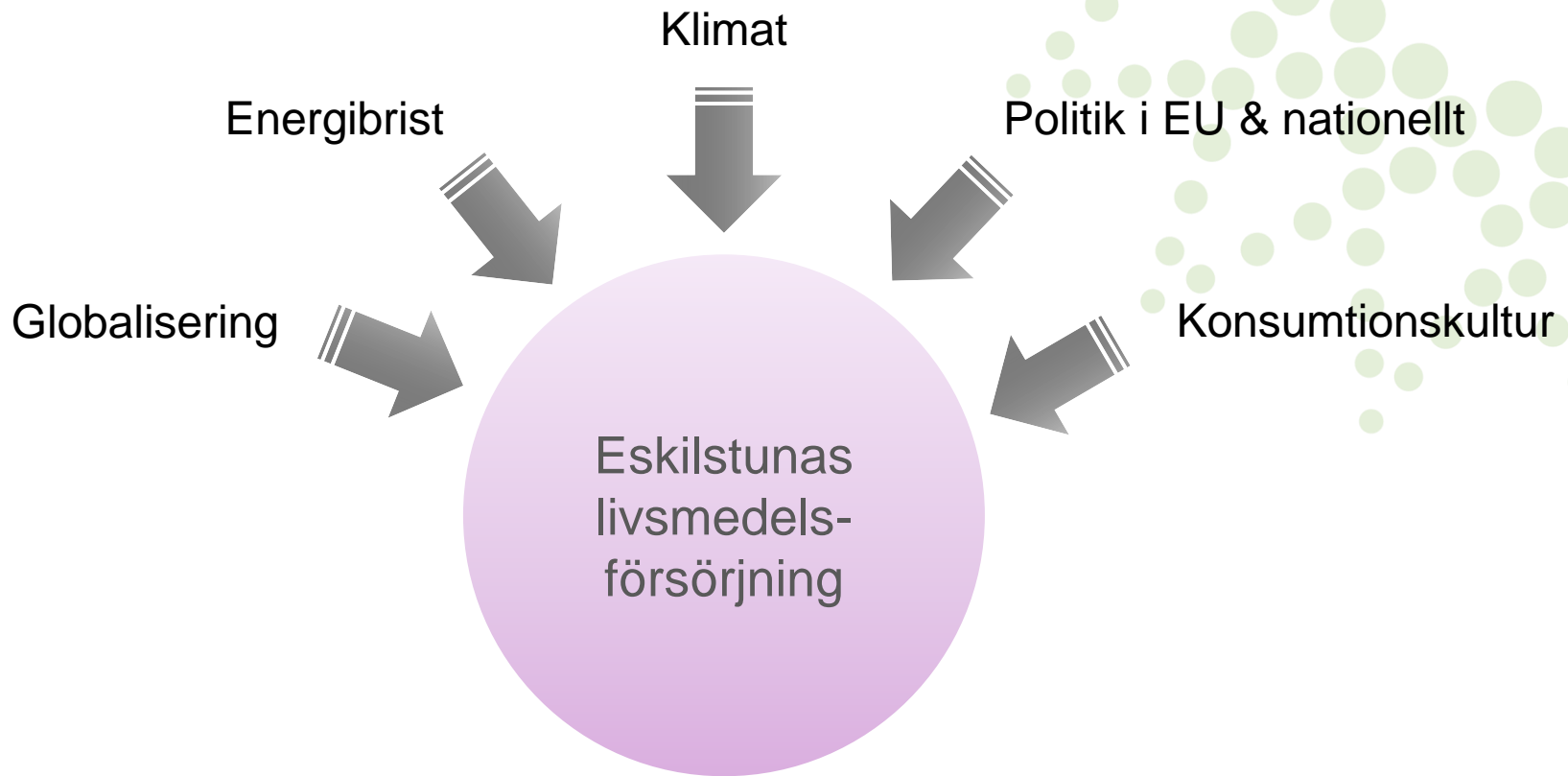
- Mål 50 % ekologiska livsmedel (52 %)
- Alla kök, restauranger och caféer är KRAV-certifierade (ca 80 st)
- Diplomerad Fairtrade City sedan 2011
- Tillagningskök
- S.M.A.R.T-konceptet – bl a öka andelen växtbaserade och säsonganpassade livsmedel
- Klimatanpassade matsedlar (Matilda), animaliska och vegetariska alternativ
- Mål att minska matsvinnet till 10 % 2019
- Mål att öka andelen lokalproducerade livsmedel
- Samordnade livsmedelstransporter genom kommunal omlastningscentral

Resultat

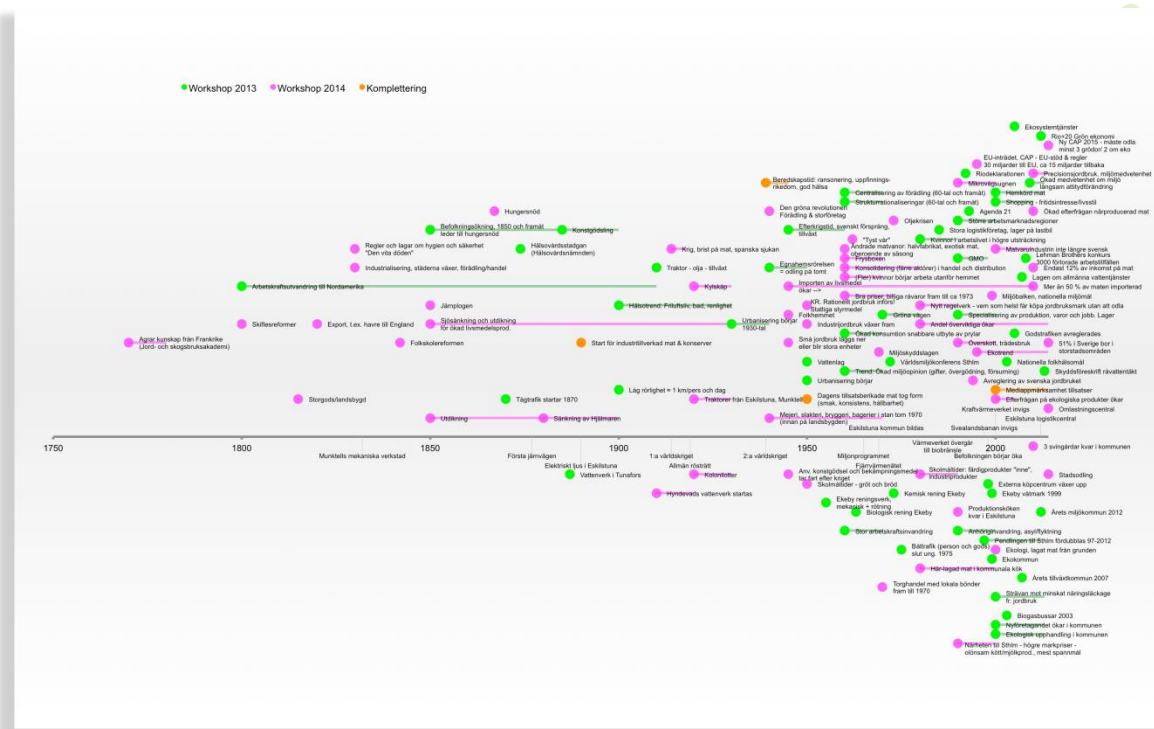
Resultat: Omvärldsfaktorer

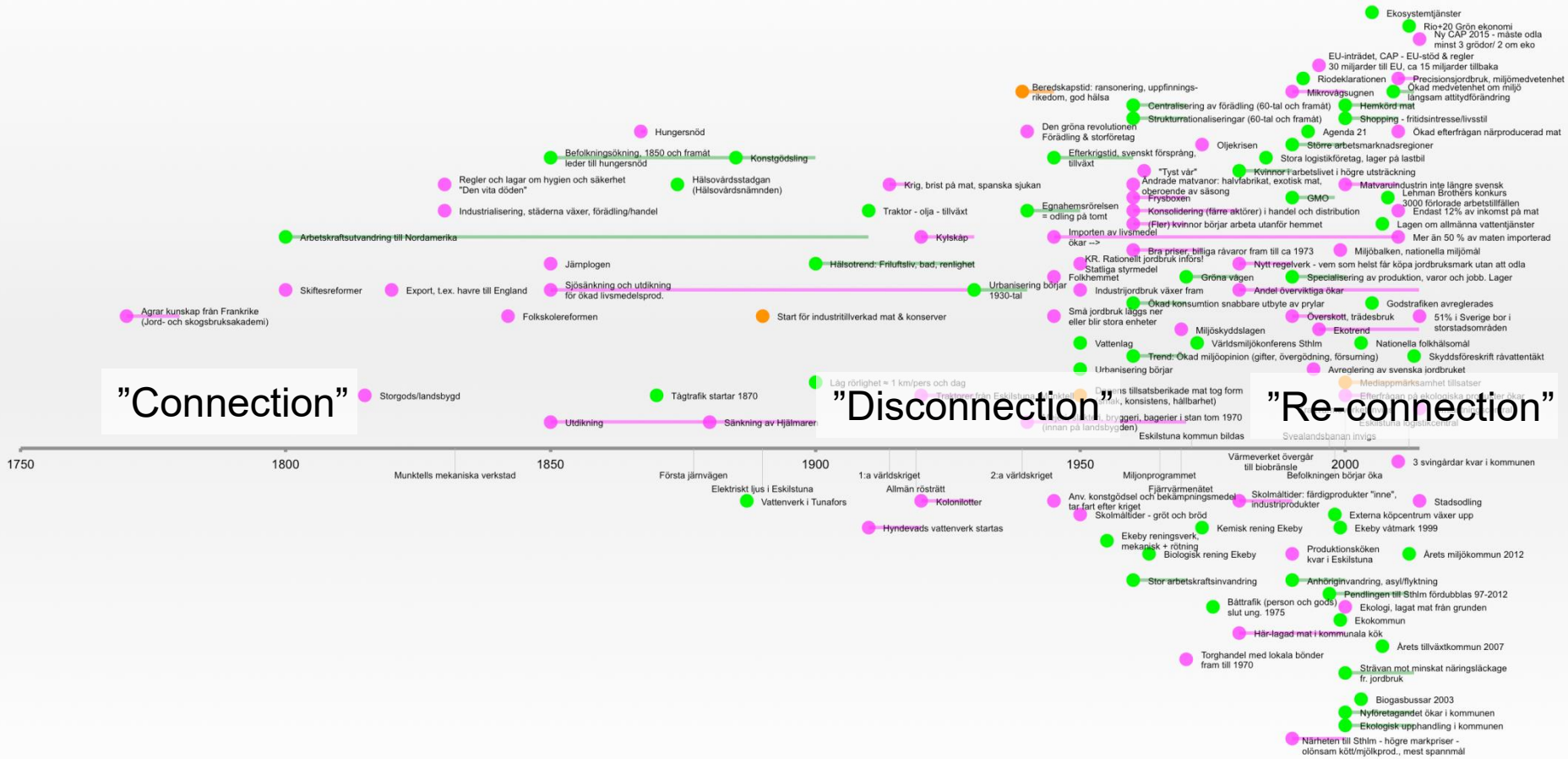
Resultat: 4 sårbarheter

1. Ökande avstånd och minskande kunskap
2. Ensidig livsmedelsproduktion och beroende av globalt handelssystem
3. Låg ekonomisk lönsamhet och låg återväxt inom lantbruket
4. Brister i kommunens krisberedskap

1. Ökande avstånd och minskande kunskap

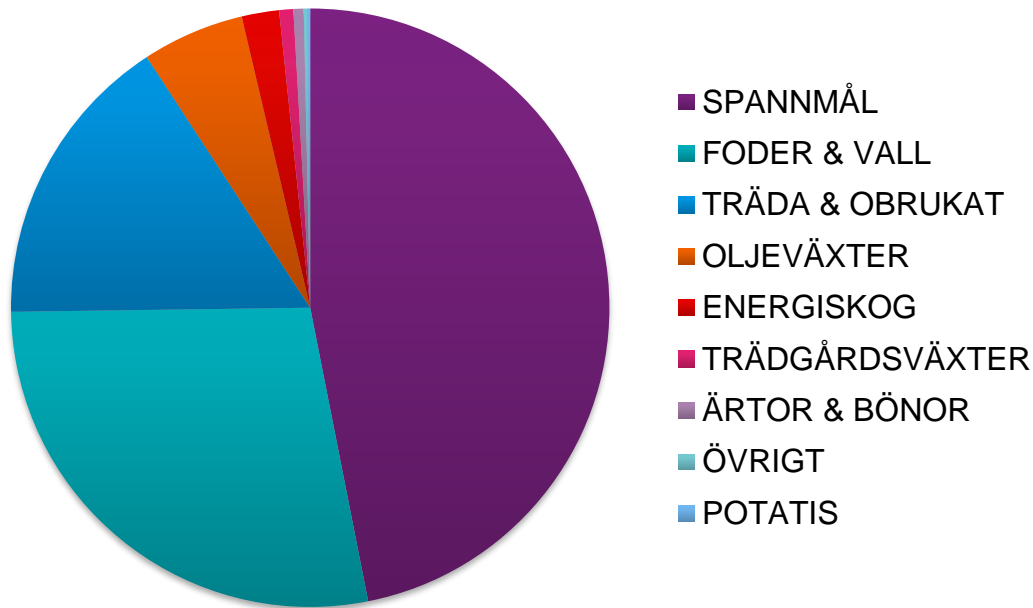
● Workshop 2013 ● Workshop 2014 ● Komplettering

Goda hållbara möten

2. Ensidig produktion och beroende av globalt handelssystem

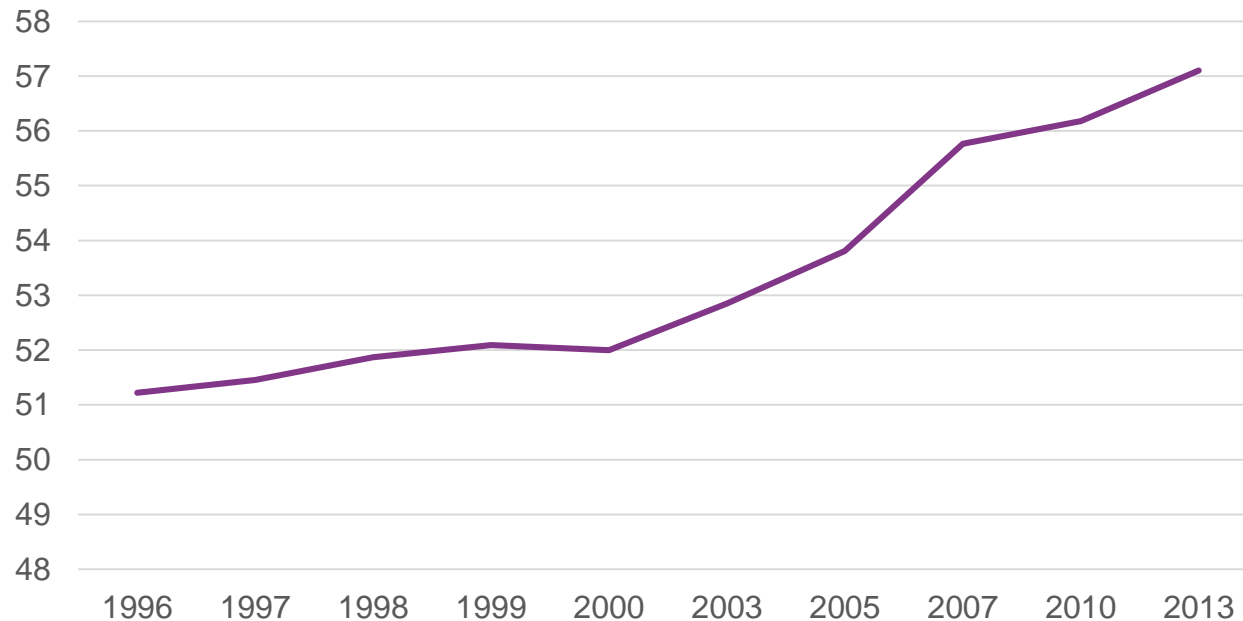
Åkerareal i Eskilstuna kommun

Källa: Jordbruksverket

3. Lönsamhet och återväxt inom lantbruket

Medelålder jordbruksföretagare Sörmlands län

4. Brister i kommunens krisberedskap

- Större lager saknas
- Butikers förråd räcker 3-4 dygn
- Låg medvetenhet bland medborgarna

Resultat: Strategier

*En blomstrande lokal
marknad & matkultur*

Utveckla lantbruket och
förädlingen samt stärka
närproducerade livsmedel

Öka medvetenheten
om livsmedels-
försörjning

Gynna extern
samverkan
och dialog

Samverkan
mellan kommun
& producenter

Stadsodling &
"integrations-
trädgårdar"

Plan för hållbar livsmedelsförsörjning – syfte

- Steg 3: Ta fram en konkret plan - göra verkstad av resiliensanalysen
- Samla livsmedelsfrågorna i ett sammanhang/dokument för en bättre helhetssyn
- Bidra till att på lång sikt öka självförsörjningsgraden och minska sårbarheter (öka resiliensen)
- Bidra till fler arbetstillfällen inom livsmedelsbranschen
- Öka kunskapen om livsmedelsförsörjningen
- Utveckla samverkan inom livsmedelsområdet

Process

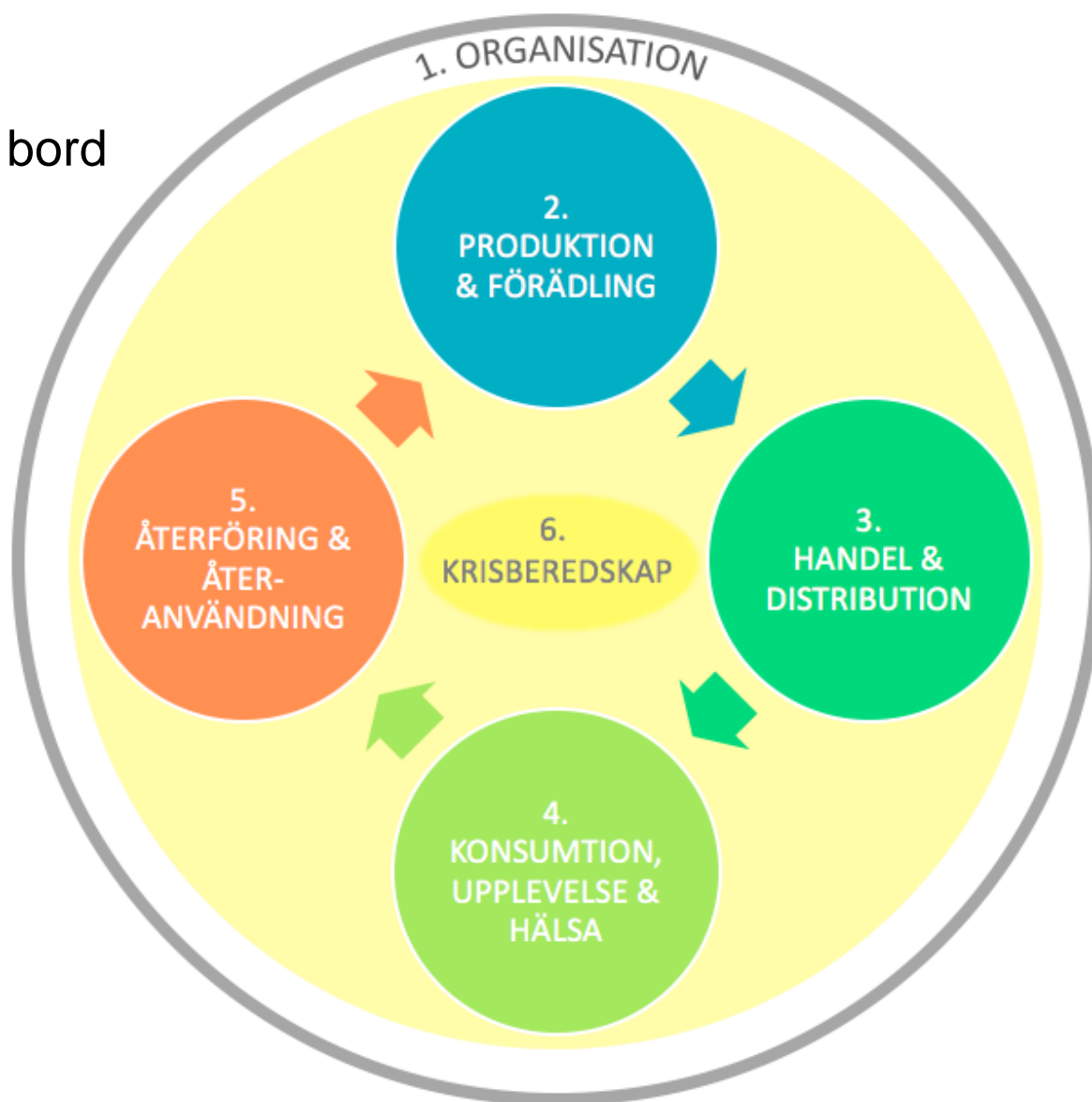
- Samarbete med Stockholm Resilience Centre
- Partnerskap med externa aktörer
- Insamling av material, intervjuer
- 2 workshops
- Arbetsgrupper redovisade 90 idéer
- Förankringsprocess, planskrivande
- Beslut i kommunfullmäktige våren 2019
- Handlingsplanen genomförs 2019-2023

Deltagare

- Stockholm Resilience Centre/Albaeco
- Mälardalens högskola
- Södertörns högskola
- Stockholms universitet, Agroforestry Sverige
- RISE - Research Institutes of Sweden
- Länsstyrelsen
- ReFarm 2030
- Stolt mat i Sörmland
- Agro Sörmland
- Needsdrive
- Resilient Regions
- Strängnäs kommun
- Projekt MatLust, Södertälje Kommun
- Region Örebro län
- Sörmlands Matkluster
- Destination Eskilstuna
- LRF Eskilstuna
- LRF Södermanland
- LRF Mälardalen
- Bränne Övregård AB
- Lindholms Gård, Rekarnekött AB
- Stora Lövhulta, Eskilstuna
- Kalkugnstorp, Eskilstuna
- Trantorp
- Rekarne Vattenbruk AB
- Sörmlands matkluster
- Mälarchark
- Bakeriet
- Kjula hembageri
- Eskilstuna Ölkultur
- Coop Forum
- Sparbanken Rekarne
- Sörmlands sparbank
- Stolt Mat Sörmland
- Eskilstuna Naturskyddsförening
- Eskilstunas Biodlareförening
- Biogas Öst
- Eskilstuna kommun, politiker och tjänstemän

Från jord till bord

1. Organisation

MÅL: Samordnat arbete över sektors- och organisationsgränser för kontinuerlig utveckling och innovation

2. Produktion och förädling

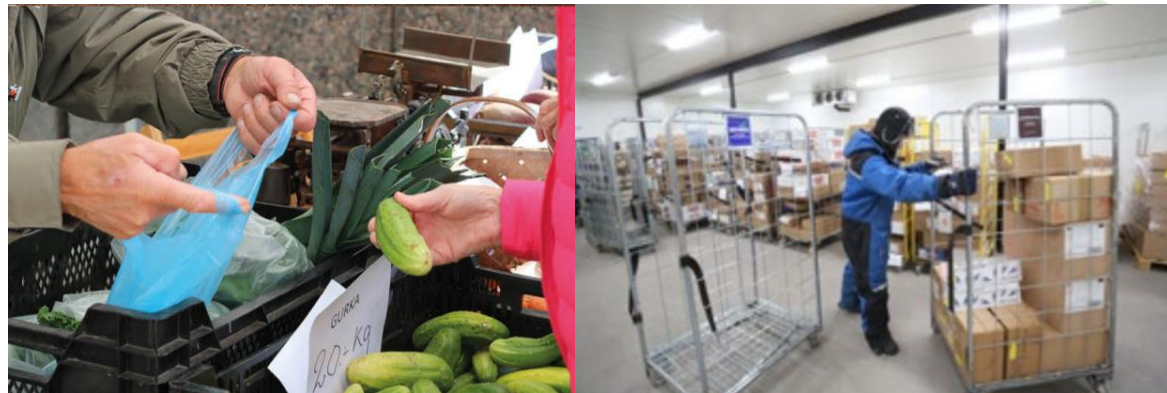

MÅL: Främja en varierad och hållbar livsmedelsproduktion med ökad självförsörjningsgrad i kommunen

3. Handel och distribution

MÅL: Energieffektiv handel och distribution som stödjer lokala kretslopp

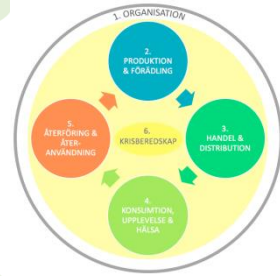

4. Konsumtion, upplevelse och hälsa

MÅL: Öka konsumtionen av och kunskapen om lokala och hållbara livsmedel

5. Återföring och återanvändning

MÅL: Skapa cirkulära och resurseffektiva flöden

6. Krisberedskap

MÅL: Öka kommunens förmåga att klara livsmedelsförsörjningen vid långvarig samhällsstörning

Åtgärder - exempel

- Utreda hur **markpotentialen i tätorten** kan användas för matproduktion, med stöd av föreningen ReFarms beräkningar
- Se över **kommunens arrenden** (i nuläget 60 stycken åkerarrenden på totalt 1 549 ha).
- **Stimulera stadsbruk och stadsodling** - kunskapshöjning, lämpliga odlingsställen, kommersiell odling i lite större skala, nya former
- Ingå i **samverkan** med andra aktörer i kommunen och regionen med syfte att verka för ökad lokal förädling
- Genomföra **kompetenshöjande åtgärder** för att stimulera och öka innovation, sysselsättning och integration (Follow Your Star)

- ESEM ska vara ledande inom utveckling av att använda **fluglarver** i hanteringen av matavfall.
- Utredda **inkubator** för att öka antalet företag inom trädgårds- och grönsaksodling
- Anta en strategisk **prioriteringsordning** vid **upphandling av livsmedel**
- Utveckla möjligheterna för **lokala producenter** att delta i upphandlingen, bland annat genom förtydliganden i produktgruppsstrategin för livsmedel
- Utredda om **OLC's biodrivna lastbilar kan hämta livsmedel hos producenterna**

- Ta fram en övergripande **måltidspolicy** för offentliga måltider i kommunen
- **Evolution Mat&Musik festival** i Eskilstuna
- Genomföra **slamrevision** samt åtgärder utifrån denna för att öka mängden näring som återförs, utifrån avfallsplan 2018-2022.
- Fortsätta **minska matsvinnet** i kommunala kök, restauranger och hushåll genom utbildning, information och kostprogram
- Skapa **samverkan** som kan leda till **cirkulära affärsmodeller**, t ex med handeln, restauranger, lantbrukare m.fl. för att skapa lokala kretslopp av gödning och bränslen

- Ta fram **handlingsplan vid krislägen** för livsmedelsförsörjningen till december 2019
- **Inventera och säkra beredskapslager** inom offentlig måltid
- Informera invånarna om att de har ansvar för att **klara sin egen försörjning** av bl.a. livsmedel i minst 72 timmar vid en krissituation
- Hålla kontakt med lantbrukets arbete med **klimatanpassning** av jordbruket

Sammanfattning - 4 steg

1. Lära och öva resiliensmetoden
2. Analys av Eskilstunas livsmedelsförsörjning
3. Plan för hållbar livsmedelsförsörjning
4. Implementering av planen

Några knäckfrågor

- Hur definiera lokalproducerat?
- Hur kan en kommun stimulera nya former av livsmedelsproduktion (stadsbruk, aquaponik, vertikalodling etc)
- Hur lockar vi ungdomar att söka sig till de gröna näringarna? Hur blir det "coolt" att jobba där?
- Hur kan nya svenskars kunskaper och drivkrafter tas tillvara?
- Hur stärker vi beredskapen inför livsmedelskriser?

Lokalproducerat, definition - preliminär

Kommunorganisationen ska

- i första hand välja producenter inom kommunen
- i andra hand angränsande kommuner
- i tredje hand angränsande län (ca 25 mils radie).

Prioriteringsordning för upphandling av livsmedel - preliminär

Syfte att minska avståndet mellan producent och konsument och effektivisera transporter.

1. Lokalproducerat och ekologiskt
2. Svenskt och ekologiskt
3. Lokalproducerat
4. Svenskt
5. Utländskt, ekologiskt och fair trade
6. Utländskt och ekologiskt

Ocertifierat utländskt kött ska vi inte köpa.

Mer information

Malin Isaksson, kommunstrateg miljö
malin.isaksson@eskilstuna.se, 076-855 98 76

Lars Wiklund, kommunstrateg miljö
lars.wiklund@eskilstuna.se, 070-264 67 04
(t o m 18-12-20)

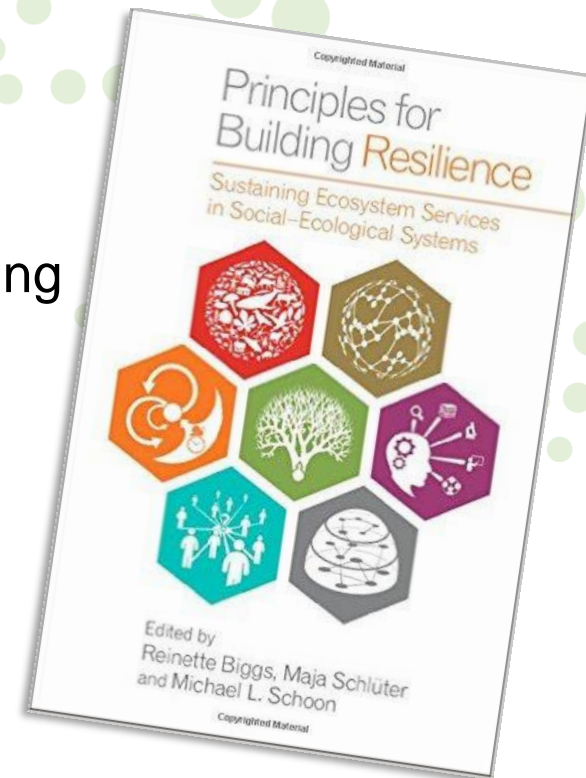
Fördjupningar

Ej visade bilder

Vad är det som bygger resiliens?

1. Bevara diversitet och redundans
2. Förvalta konnektivitet
3. Sköt de långsamma variablerna
4. Fostra förståelse för komplexitet och anpassning
5. Uppmuntra lärande
6. Bredda deltagande
7. Främja polycentriska organisationer

Nationell livsmedelsstrategi

En livsmedelsstrategi för *jobb och hållbar tillväxt* i hela landet

- hela livsmedelskedjan
- ökad sysselsättning
- ökad produktion och självförsörjningsgrad
- ökad export
- innovationskraft
- lönsamhet och tillväxt
- miljömålen nås
- ekologisk produktion och konsumtion
- konsumenterna ska kunna göra medvetna val

Kunskapsunderlaget i planbilaga

- Inspel från resiliensanalys av Eskilstuna kommuns livsmedelsförsörjning
- Krisberedskap
- Långsiktigt hållbara odlingslandskap och fisken
- Minskad klimatpåverkan och anpassning till ett förändrat klimat
- Resurshushållning och kretslopp
- Närproducerade livsmedel
- Sysselsättning och näringslivsutveckling
- Stadsodling
- Hållbar och hälsosam konsumtion